

Gisugdan nga Cell Site sa Bell Company

Ipadayun ang suporta

“Ipadayun ang mga maayong dalan nga gibutang pinaagi sa buhatan ni Kongresman Henry, mga proyekto sa patubig, gym,

eskwelahan, *health centers*, kanang mga *projects* nga dinagko pud dili sama anang mga dalan sa probinsya nga mugbo. Ang atong tuyo dalan jud nga tag-as.”

Kini ang saad nga giluwatan ni Bokal Arnolfo “Arnie” Teves, Jr. subay sa iyang plano nga mopapili pagkakongresista sa ikatulong distrito sa Negros Oriental sa umalabot nga piniliay sa Mayo 9, 2016.

Si Teves nidugang nga subay sa iyang plata

porma sa panggobyerno, iya usab nga iduso ang iyang giingon nga “*streamlining of government transactions*” o pagwala sa kahasol kun ugaling aduna kay tuyo sa kagamhanan. Kini sama pananglit kun mobayad ka og buhis sa yuta kinahanglan nga dili nga mangayo og deklarasyon sa buhis tungod kay duna nay *record* ang maong buhatan. Matud niya nga dili na mahasol ang tawo kay konektado na ang mga buhatan sa kagamhanan

hinungdan nga mas sayon og walay hasol.

Laing iduso ni Teves mao ang pagpalig-on og dugang sa serbisyo alang sa panglawas. Matud niya nga kinahanglang mapatuman ang barato nga tambal ug serbisyo sa panglawas sukwahi sa iyang giingon nga nahitabo karon diha sa Negros Oriental Provincial Hospital (NOPH). Gipasabot ni Teves nga subay sa mga pasyente nga nangayo og

padayon sa panid 3

Sojor: Edukasyon, pensyon, federalismo

Si Dr. Henry Sojor, kandidato pagka Representante sa Ikatulong Distrito sa Neg. Or. ngadto sa Kongreso, nagtinguha nga magpadayon pagsilbi bisan niretayr na siya.

Gamiton niya ang iyan kaalam ug kahibalo isip kanhing Konsehal sa Dauin, Bokal No.1 sa tibuok probinsya sa mga tuig sa Martial Law, ug Presidente sa CVPC (karon NORSU) sa 21 ka tuig aron mapauswag pa gayud ang kahimtang sa edukasyon ug mapalambo ang kinabuhi

sa kabarangayan. Nagtuo si Dr. Sojor nga ang edukasyon ang numero unong hinagiban kontra sa kakabus.

Sa usa ka pakighinabi niya sa *Kitang Lungsuranon*, madasigon si Sojor nga nagpadayag sa iyang mga pangandoy kon mapili siya. Pinaagi sa pagpanday og mga balaod (trabaho sa mga Kongresista), gusto niya nga ang gobyerno mao ang mobayad sa katunga sa balayran sa mga estudyante nga nagtuon sa mga publikong kolehiyo

ug unibersidad. Sa ato pa, katunga na lang ang gastohan sa mga ginikanan. Wa pa’y seguro nga madungangan pa gani og kwarta para plete sa mga estudyanteng taga layo-layo.

Tinguha usab ni Sojor nga madugangan ang mga barangay og benepisyo sama sa pagpahospital ug pensyon sa kagulangan. Gani, dili siya uyon sa desisyon ni Pres. P-Noy nga dili dugangan ang pensyon sa SSS kay wala kunohay hustong pondo ang SSS pagsostener ninii

sa ngadto-ngadto. Dili siya motuo nga walay pundo. Maningkamot gayud ang SSS nga mamaayo ang ilang pagkolekta.

Duha ka dako nga kausaban sa Pilipinas ang gustong trabahoon niya sa

padayon sa panid 4

EDITORIAL**Ang Politika**

Ang politika mga kalihukan nga may kalambigitan sa pangagamhanan sa usa ka nasod o lugar uban ang panaglantuhi sa mga indibiduwal o partido aron maangkun ang kadaugan ug gahum. Subay sa maong hubad, nindot nga hunahunaon kay duna may pagpa-ambit gikan sa katawhan ug dunay katungod ang usag-usa sa pagsalmot niini.

Ang politika usa usab ka estratihiya sa katilingban aron mapatuman sa mga mapili nga opisyaes pinaagi sa eleksyun kun unsaon pagpatuman ang mga gimbuhaton isip usa ka opisyal sa usa ka lugar o nasod human gituboy sa katawhan.

Apan alang sa yanong lungsuranon unsa man gayud ang tinuod nga bulok sa politika?

Sa usa ka botante, ang politika usa ka paagi aron mahimbisan ang usa ka tawo nga gustong moapil niini. Ang politika magkahulugan og kausaban, kalambuan ug kasayuran diin mao kini ang lintunganay nga katuyuan sa usa ka botante. Gani kun hisgutana ang politika, daghan ang topiko nga malambigit tungod sa kalapad sa katuyuan niini.

Dili kalikayan nga pinaagi sa piniliay o eleksyun, motumaw ang nagkalinlaing nga saad sa mga kandidato, lokal man o nasyunal. Motumaw usab ang mga isyu nga kasagaran makamansa sa pagkatawo sa kandidato kay mahimo man kini nga sumsuman ilabi na sa kahanginan.

Tinuod nga kun moabot na gani ang panahon sa eleksyun, daghang kaayong mga kandidato nga modangadanga diha sa nataran sa usa ka panimalay. Kini aron ulitawhan ang pamilya sa pagtunol sa ilang suporta alang sa ilang kandidatura.

Isip usaka botante hinaut unta nga hashasan og maayo ang mga kandidato tungod kay human sa eleksyun ang modaog mao man unya ang morenda sa pangagamhanan aron mapatuman ang angayan nga buhaton alang sa kalambuan.

Bukhad*Susan Monte de Ramos-Soldwisch***Federalismo?**

Usa sa mga kausaban nga gustong trabahoon ni Henry Sojor kon mapili siya nga Representante sa Ikatulong Distrito ngadto sa Kongreso mao ang federalismo.

Sa federalismo mausob ang paggamit sa bahandi sa nasod. Imbis ipadala ang tanan nga kwarta gikan sa mga buhis ug uban pa sa mga munisipyo ug probinsya ngadto sa Manila, ang nagsilingang mga duha o tulo ka probinsya mao ang magkupert sa pondo ug mao usab ang magbuot kon unsaon paggasto kini. Klaro, anaa'y ipadala sa nasyonal aron masostener ang buluhaton nga ang nasod lamang ang makahimo sama sa Department of Foreign Affairs (relasyon sa ubang nasod).

Ang gihiusang mga probinsya nga hinganlan og “estado” mao na ang magpatigayon sa mga problema, maglantaw kon unsaon paggasto ang ilahang kaugalingong pondo, maggamit sa mga katigayonan nga mahimong makapadako sa kita sa mga tawo. Oo, ang estado maglihok nga mora og gamay mga nasod.

Ang bintaha niini: mas madali lihokon ang katawhan, ang gobyerno, ug ang pagdumala sa tanan kay gamay ra unya ang lihokon—pananglit dili 100 milyon ka tawo kondili 5-10 milyon lamang. Dili na maghulat nga ang Manila mopadala og hinabang kay ang kwarta, kaalam, ug pagmando ania na man sa atong teritoryo.

Ang mga estado dili na magsalig sa Manila o gobyernong nasyonal nga magkupert sa tanan sama karon. Ang usag-usa ka estado magatindog nga morag mininasod. Apan silang tanan kaubanon (to federate) ilalom sa hiniusang pagkinauban nga nasod Pilipinas. Mao kana ang “Federalismo”.

Kon atong hubaron sa Binisaya “anti-dynasty” o nagkahulogan nga KONTRA-KALIWATAN SA MGA HARI. Usa pa kini sa kausaban nga gustong trabahoan ni Sojor. Demokrasya man unta ta, nganong ania man ang kaliwatan sa mga hari? Tubag: kay masayon man lamang nga makadaog sa piniliay ang asawa, anak, o igsoon sa usa ka Mayor, o Konsehal, o Representante o Kapitan sa barangay. Sama sa Presidente pa si Erap, asawa niya Senadora, anak niya Senador, laing anak Mayor. Si Bise-Presidente Binay nagpuli-puli sa iyang asawa pagkupert sa pagmando sa Makati, samtang ang usa ka anak na Senadora; lain pang anak na Representante, ug ikatulong anak na Mayor gayud sa Makati—sa walay undang, mora og gingharian sa mga Binay ang siyudad.

Nganong dautan man kini? Kon anaa sa kamot sa usa ka pamilya ang gahum, makapagusto na sila og buhat og dautan sa hilom nga wala'y mousig. Mahakop nila ang

padayon sa panid 4**Kitang Lungsuranon**

Gimantala sa **KL Publishing**, Siaton, Neg. Or., Philippines,
Contact +63 927-144-5044 www.KitangSiatanon.com
 TIN: 420-321-172-000; Permit number: 13-0450

Publisher

Susan Monte de Ramos- Soldwisch

Editor-in-Chief

Melita “Bing” Aguilar

Copy Editor

Mirzah V. Rodriguez

Tigbalita / ManunulatGrace Arcellana
Eugene JamandronZephania Repollo
Deevi Coren Yap

Cell site gitukod walay permit, 12 ka pamilya mitugot

Gisugdan na og bangag ang luna tupad sa simbahan sa Seventh Day Adventist (SDA) ug balay sa pamilya Callao nga anaa nahimutang sa Barangay 2 aron tukoran og *cell site* o tore alang sa mga *cell phone*. Gituhoang iya kini sa Bell Company apan wala pa kini nakapasa sa mga dokumento sa munisipyo.

Ang Sangguniang Bayan mipasa og resolusyon naghangyo sa opisina sa enhenyero aron hunungon ang pagtukod. Si Engr. Alma Ragay miingon nga mipadala na sila og “*first notice*” o unang notisya aron hunungon ang pagtukod pero wala diha ang tigdumala. Nananghid sila kaniadto nga sukdon ra ang yuta apan karon nagbangag na.

Gipadal-an na usab og ikaduhang notisya gikan sa opisina sa enhenyero ang Bell Company apan wala pa kini makapasa ug makatuman sa gipangayo sa SB ug Ehikutibo.

Adunay 12 ka pamilya nga mipirma pagtugot sa pagtukod sa *cell site*. Ang pamilya Callao wala mipirma. Wala pa usab mahitabo ang *public hearing* o pakigkonsulta sa publiko.

Pabasa

Nagbasa sa KL sila si Jonalyn Omboy ug Jan Mae Ragpa, tinun-an sa NORSU- Siaton Campus, samtang naghulat diha sa SB.

Hiniusang pwersa batok druga

Ang Provincial Peace and Order Council (PPOC) o konsilyo sa lalawigan alang sa kalinaw ug kahusay sa Negros Oriental andam na sa pagtukod og hiniusang *task force* dapit sa pantalan sa Dumaguete aron pagpakusog sa pagkuha sa kasayuran ug sa buluhaton sa seguridad aron mapugngan ang pagsulod sa ilegal nga druga sulod sa probinsya. Ang Philippine Drug Enforcement Agency (PDEA) mitaho nga midagsang ang suplay sa ilegal nga druga sa Negros Oriental gikan sa Metro Manila, Mindanao, ug Cebu pinaagi sa mga RoRo nga barko nga nagbiyahean sa kapuloan.

Namatikdan nga ang nagkadako nga problema sa druga sa Dumaguete ug

sa probinsya nalambigit sa nagkadaghang panghitabo sa pusilanay. Gawas nga gilibutan ang Negros Oriental sa mga isla, duna siyay mga 19 ka pantalan - 13 ka pribado ug 6 ka publiko – ug nahimo kining problema sa pagbantay tungod sa limitadong kahinguhaan sa Philippine Ports Authority (PPA).

Si Cenando Catalan, representante sa PPA, miingon nga kulang og *closed-circuit television* (CCTV), *x-ray*, ug mga empleyado nga nabansay pag-ila sa mga ilegal nga druga diha sa pantalan. “Tugotan lang mi paghiling sa mga karga nga makita sa among mata apan naa ang Coast Guard uban sa ilang iro nga mosimhot,”

padayon sa panid 4

Ang gisugdan na og bangag nga luna alang sa usa ka Cell Site nga gituhuang iya sa Bell Company.

Ipadayun... gikan sa panid 1

tabang sa iyang buhatan mahal pa ang bayad sa serbisyo sa NOPH kumparar sa pribadong tambalalan partikular sa pagpataud og *stainless* sa mga nabalian og batiis o bukton.

Giangkun usab ni Teves nga ang kasamtangan nga balaud labot sa paghupot og armas o pusil dunay panginahanglan sa “*simplification of gun laws*” o pagrepaso sa balaud labot niini. Iyang giklaro nga kinahanglan nga tan-awon og maayo ang balaud labot sa paghupot sa armas ug ang pagdala niini

gawas sa balay ilabi na kun dunay *gun ban* o pagdili sa pagdala og pusil sama atol sa panahon kampanya sa eleksyun. Dugang niya nga kinahanglang ikunsidirar usab ang tanan nga aspeto labot niini.

Kini pipila lamang sa mga gustong iduso ni Teves diin matud niya nga ang pagpanday sa mga balaud og kausaban sa pamalaud dili lamang alang sa katawhan sa distrito nga representahan sa usa ka kongresista kundili lakip ang katawhan sa tibuok nasud.

Ang tulumanon sa matag tuig mao ang pagbag-o sa permit sa mga tindahan ug patigayun. Karong tuiga, ang pagbag-o sa permit mahimo atubangan mismo sa munisipyo sa gitawag nga "One Stop Shop" diin ang mga buhatan nga langkub sa pag-bag-o sa permit diha na nahimutang sa usa ka lugar. Kini arndili na malangan ang usa ka kliyente kay naa lang sa usa ka lugar ang mga opisina nga maoy adtuon. Dugang kasayuran kadtong mga negosyo nga adunay SSS, PhilHealth ug PAG-IBIG nga magkuha og clearance gikan kanila.

Hiniusang... gikan sa panid 3

mipatin-aw si Catalan. Apan si Atty. Richard Enojo, ang administrador sa probinsya, miklaro atol sa miting sa PPOC, nga ang paghiling sa makita sa mata alang lang sa mga *checkpoint*. Kon ang tawo nagsakay sa publikong sakyanan, iyang gisurender iyang katungod tungod kay ang interes sa kadaghanan mas importante kay sa katungod sa usa ka tawo," mipatin-aw si Enojo.

Si Enojo midugang

pagpatin-aw, "Bisag kinsang pasahero angay susihon ug tanang bahin sa sakyanan nga mosulod ug moguwa kinahanglan hilngon aron pagpugong sa mga posibleng hulga."

Ang PPA gitahasan nga mangulo sa pagbantay sa pantalan uban sa tabang sa PNP, PDEA, Philippine Coast Guard, National Bureau of Investigation ug ubang mga ahensya nga nagpatuman sa balaod. (PIA)

Hiniusang... gikan sa panid 3

tanang negosyo kay sila ra man ang nakahibalo sa mga higayon sa pagnegosyo. Mogamit man gani sila og ngalan sa mga drayber o sulugoon sa panimalay diha sa mga papeles aron dili sila masakpan. Pananglit, sa Makati malipayon kunohay

ang mga senior citizen (o nag-edad og 60 pataas) kay gasahan og cake gikan sa munisipyo inig-adlaw nga natawhan. Karon anaa'y sumbong nga si Sen. Nancy Binay ang tag-iya sa bakery nga gihatagan sa kontrata. Mas grabe pa, labaw kaayo

Tubag Lungsuranon

Unsa'y imong ikasulti kabahin sa politika sa Siaton?

As expected! mag-invest *then* mangita ug ROI (Sumala sa naandan, mamuhunan dayon mangita og ganansya sa puhunan) . When pa kaha ta makakita og POLITIKO nga matawag nato ug "TRUE SERVANT (tinuod nga alagad)" sa atong lungsod.-- **Noel Gio Casinto**

Ok ra. --**Julieto Ege**

Matud pa sa akong maestro sauna, usa ray hinungdan ngano modalagan ug magdautanay sila - kwarta. Karong panahona wala na ta kabalo kung kinsay tinuod gud nga motabang sa mga pobre sa Siaton. -- **Leanie Aseñas**

Even handed ang laban (Patas ang away.) --**Rico Quio**

ERRATUM

Sa miaging gula sa Enero 1-15, 2016 kabahin sa "59 ka mga tinun-an sa NORSU SC-Siaton Campus mipasar sa LET, ang SC wala magpasabot nga Santa Catalina Campus kondili Siaton Campus.

Sojor... gikan sa panid 1

Kongreso: ang *Anti-Dynasty* ug Federalismo.

Dugang tinguha ni Sojor ang pag-amping sa kinaiyahan sama sa mga suba, kadagatan, kagulangan, hangin ug tubig. Apil niini ang paghiling sa mga bulokbulok sa bukid Talinis diin naggikan ang elektrisidad nga gamit nato. Mohangtod ba kini?

Trabahoan usab ni Sojor ang paghatag og lugar sa gobyernong lokal sa mga babaye, *gay* ug *transgender*, ug lumad sa probinsya. Ang Ikatulong Distrito naglangkob sa mga munisipyo gikan sa Valencia hangtod Basay. Apil ang siyudad Bayawan apan

dili ang Dumaguete.

Maningkamot si Sojor pagpalambo sa mga lungsod, dakbayan, og mga kabarangayan sa Ikatulong Distrito pinaagi sa mga balaudnun nga iyang pandayon didto sa Kongreso. Moapil siya sa mga debate o lantugi didto sa Kongreso aron mapasar niini. Paningkamotan pud niya pagdala og nagkalain-laing proyekto alang sa kalamboan sa lalawigan.

Nanghinaot si Sojor nga ang piniliay karong Mayo 9 magmalinawon, way pagpanghadlok, ug ang tinuod nga paghigugma sa katawhan maoy mopaibabaw.

sa normal nga presyo ang ginapakobra sa bakery gikan sa munisipyo.

Nagkalap sa tibuok Pilipinas ang mga kaliwatan sa hari-hari!

Hinaut mapakgang kini. Pakigsultihi sa imong mga higala mahitungod sa federalismo ug kontra-kaliwatan sa hari. Magpulus kaha kining mga kausaban?